

Вибори-2026 в Чеській республіці

10,5 мільйонна Чеська республіка проголосувала на чергових, сенатських та муніципальних виборах, які відбулись 9-10 жовтня 2026 року. Цьогорічні голосування - були першими після того, як до влади в країні, після [минулорічних виборів до Палати депутатів](#) двопартійного парламенту, прийшла трьох партійна коаліція на чолі з Анжеєм Бабішем, який і став Прем'єр-міністром Чехії. Це саме та коаліція, яка обіцяла припинити допомогу воюючій Україні, суттєво ускладнити перебування українців у країні та стала відомою й тому, що навзаєм заблокувала вимоги правоохоронних органів про позбавлення того ж А.Бабіша та Т.Окамури, керівників партій-учасниць з коаліції - депутатської недоторканості. Однак, нова чеська влада таки не насмілилась стати союзницею угорського Орбана, як це сталося з сусідньою Словаччиною. Правда, це вже інша тема.

Загалом, тільки на муніципальні вибори, що відбулись 9 та 10 жовтня 2026 року, було подано понад 22 500 виборчих списків (включаючи політичні партії, рухи, коаліції та об'єднання незалежних кандидатів) з понад 190 000 прізвищ кандидатів, що - підтверджує значну активність громадян Чеської республіки та інтерес до місцевого самоврядування.

Вибори-2026 до Сенату Парламенту Чеської Республіки

У Сенаті, верхній палаті парламенту Чеської республіки - 81 сенатор, які обираються на шість років. Сенат є нерозривним, позаяк третина сенаторів обирається кожні два роки, тобто - оновлюється на третину свого складу. Будь-який громадянин Чеської Республіки, який досяг 40-ка річного віку й не підпадає під обмеження юридичної дієздатності, може бути обраний сенатором. Сенат обирається лише громадянами Чехії а сам процес виборів проходить у два тури.

Це перші вибори після внесення змін до Конституції Чеської Республіки, яка набула чинності з 1 січня 2026 року, яка визначила, що муніципальні, регіональні та сенатські вибори мають проводитися в перший повний тиждень жовтня а згідно з Виборчим законом, вибори проходили у два дні – п'ятницю (з 14:00-22:00 та суботу 8:00-14:00).

Отже, з 2 781 935 громадян, які мають право голосу, на день виборів, у голосуванні прийняли участь 1 204 983 виборців, що склало 43,31%. А на 27 вакантних місць до Сенату, що й складає третину від її складу, кандидувало лише 154 кандидати, що є другою, найменшою кількістю осіб в історії виборів до Сенату.

І це при тому, що за даними Міністерство внутрішніх справ, станом на серпень 2026 року, в Чеській республіці було зареєстровано загалом 75 політичних партій та 173 політичних рухів.

За результати першого кола, кандидатів, які подолали 50-відсотковий поріг голосів, виявилось лише п'ять. Тому, друге коло, яке відбулось вже за тиждень, 16-17 жовтня 2026 року - виявило решту 22 сенатори, на 6-ти річний термін. Таким чином, в 1/3 оновленого Сенату, мандати отримали:

- 10 представників коаліції STAN (Старости та незалежні) й SLK (Старости Ліберецького краю);
- 7 представників ODS (Громадянська демократична партія);
- 3 представників KDU-ČSL (Християнсько-демократичний союз - Чехословацька народна партія, Народна партія);
- 2 представники TOP 09 (Чеська правоцентристська ліберально-консервативна політична партія) та
- 5 представників незалежних та регіональних рухів.

Одним з негативних моментів можна вважати надзвичайно низьку явку виборців у другому турі виборів до Сенату, яка склала трохи більше 21%. Це пов'язано з давньою точкою зору, про «непотрібність» (зайвість) Сенату, як другої, верхньої палати чеського парламенту.

Однак, все ж сенсацією другого туру, став тотальний програш всіх трьох партій діючої коаліції, позаяк ні один кандидат так й не став сенатором на цих виборах. Через це, лідер ANO та Прем'єр-міністр А.Бабіш, результати виборів назвав «катастрофою».

Вибори до місцевих органів влади: муніципальних та регіональних

В голосуванні на муніципальних та регіональних виборах могли голосувати громадянин Чеської Республіки, які досягли 18 років та мали постійне місце проживання в муніципалітеті. При цьому, громадянин іншої країни ЄС міг голосувати на муніципальних виборах, якщо він мав постійне

або зареєстроване тимчасове місце проживання в муніципалітеті та подав заявку на внесення до списку постійних виборців. Громадяни країн, що не входять до ЄС, не мали права голосу.

На 61 695 місць (мандатів) у 6 389 муніципалітетах та районів у містах, балотувалися 189 896 кандидатів, що на п'ять тисяч менше, ніж минулого разу. При цьому, середня кількість кандидатів на одне місце по країні, склала 3,08 (в Празі - 7,11) а примірний вік кандидатів - 48,2 роки.

Однак політична конкуренція в регіонах часто відсутня, через що у третині муніципалітетів балотувався лише один кандидат, а на кожних шостих - заздалегідь ухвалювалося рішення про нових депутатів. При цьому, вибори не проводились у п'яти муніципалітетах, через те, що там не було висунуто жодного кандидата. При цьому, явки виборців склала 48%.

Результати ж найбільших, політичних партій, рухів та об'єднань, наступні:

- Незалежні - 50 084 місця, на 2 352 більше, ніж чотири роки тому, що є рекордом;
- KDU-ČSL - 2 722 місця, найбільше серед національних політичних партій, але на 530 менше, ніж у 2022 році;

- STAN - 1 810 місць, що лише на 44 менше порівняно з минулими виборами;
- ODS - 1 721 місце, що є втратою - 573 депутатів;
- ANO - 1 650 місць, що на 98 менше, ніж чотири роки тому;
- TOP 09 - 326 місць, що є довготривалим падінням, яке триває;
- SOCDEM та SPD - соціал-демократи здобули 220 місць, SPD - 166, що означає значні втрати для обох партій, порівняно з 2022 роком;

- KSČM (комуністи) - 94 місця, тоді як у 2022 році їх було - 466.

Другою сенсацією виборів-2026, можна сміло вважати тотальний програш та втрату багатьох мандатів коаліційної, парламентської SPD. Так, якщо на муніципальних виборах 2022 року партія Т.Окамури була представлена у всіх крайових (обласних) містах, то чотири роки потому - ситуація суттєво змінилася. Згідно цьогорічних результатів виборів SPD, зовсім - не потрапила до рад таких міст, як: Прага, Брно, Острава, Пльзень, Ліберець, Чеській Будйовиці та Градець Кралоуе. Тільки в цих, семи містах, загалом було втрачено цією партією 31 представницький мандат, порівняно з 2022 роком. При цьому, наприклад, в Оставі, SPD втратила майже 2\3 мандатів, з 12% до близько 4,5%. У Брно, з майже 10% мандатів «скотилась» до менш ніж 4%. Очевидно, що SPD отримала важкий виборчий урок у великих містах, через значне зниження електоральних показників.

Висновки:

1. Вибори-2026 показали, що чеське суспільство - продовжує активно приймати участь у виборах своїх представників, особливо - на муніципальному рівні й, традиційно - відносно пасивне, стосовно виборів до Сенату - верхньої палати Парламенту Чеської республіки, яка виконує, здебільшого представницькі функції.

2. Вибори виявили, що політика, яка базується переважно на страху, пошуку ворогів та постійному розколі суспільства, яке не дало себе залякати а тим паче - втягнути в антивоєнні та антиєвропейські акції, має свої межі та не є традиційно сталою для громадянського суспільства Чеської республіки.

3. Сенсаційний, тотальний програш всіх трьох партій діючої коаліції, на виборах до Сенату - тільки підтверджує, що обіцянки та дешевий популізм, виборці - не пробачають й за що, рано чи пізно - прийдеться заплатити.

4. Суттєве зменшення депутатів, наприклад, від SPD, насамперед, у крайських (обласних) містах, зі значним населенням - це чіткий сигнал не тільки партіям чи політикам але й її лідерам, що торговці страхом і злом, можуть запросто - програти.

5. Коаліція партій, які в 2024 році обіцяли припинити допомогу воюючій Україні та суттєво ускладнити перебування українців, як й спроба повторити риторику з відвертим, антиукраїнським відтінком - на виборах-2026 до Сенату та на голосуваннях муніципального рівня, особливо з боку партії SPD, чітко показали, що антивоєнні та антиукраїнські настрої - не мають широкої підтримки у виборців Чеської республіки.

Підготував,
Ю.Ключівський,
Прага, жовтень 2026